

ISLAMSKA ZAJEDNICA U BOSNI I HERCEGOVINI

SABOR

Program rada kandidata za

Reisu-l-ulemu IZ u BiH

(Duhovna misija i moralno poslanje)

Kandidat: mr. Nusret Abdibegović

Travnik, 03. ševval 1433.H. G.

21. 8. 2012. godine.

I OPĆA NAČELA, PRINCIPI RADA I UPRAVLJANJA

1. Novi koncept - Plan rada:

Novi koncept Islamske zajednice podrazumijeva viziju njena razvoja, strateškog planiranja, reforme i rekonstrukcije postojećih struktura. Takav razvojni put Islamske zajednice odslikava njeno evolutivno zrenje. Projekcija strategije i promocija timskog rada (šura) čini Zajednicu stabilnijom i jačom, jer šura u osnovi znači: podjela odgovornosti. Zajednica ne smije biti statična, te u njoj moraju doći do izražaja kakoiskusni i sposobni, tako mladi, perspektivni, učeni i pobožni kadrovi. U mlade kadrove se treba imati povjerenje, jer povjerenjem se zadobija njihova odgovornost.

Plan rada, njegovo praćenje i realizacija će biti odlika svake institucije, ustanove i pojedinca, a slogan, „sposobnost, ne podobnost“, treba biti vjetar u leđa sposobnim i uspješnim.

Kao reisu-l-ulema u svom radu ću biti javan i transparentan, a to ću zahtijevati i od ostalih organa, ustanova i pojedinaca. Principom javnog djelovanja se iskazuje odgovornost u radu, poštovanje prema javnosti i otvorenost institucije u obavljanju poslova od javnog interesa. Uređenje zajednice od najniže razine njenog organizovanja – džemata, pa do najvišeg zakonodavnog tijela - Sabora, je s ciljem zadobijanja većeg povjerenja i podrške u važnim poslovima kao što su podučavanje mladih, afirmacija islamskog učenja i vrijednosti, očuvanja mira, jedinstva i zajedništva, zatim: obezbjeđivanje materijalnih sredstava za rad institucija i ustanova IZ-e, izgradnje vjerskih objekata, uvakufljavanje, organizacije hadždža, te podrške radu odgojno-obrazovnih ustanova IZ-e. To naglašavam zato što međusobno povjerenje i podrška nije rezultat principa hijerarhije i sveštenstva.

Svjestan sam da su problemi prateća pojava svake zajednice i društva. Oni nekada nastaju kao rezultat sporog rješavanja određenih pitanja, nekada zbog brzopletosti rješavanja istih, a nekada zbog neznanja, nemara i inata. Na vrijeme treba uočiti probleme i upustiti se u njihovo rješavanje. Brže ispravljati uočene greške i priznavati iste. Kur'an nas uči da svako nosi teret svoje odgovornosti.

2. Duhovna misija i moralno poslanje Islamske zajednice

Ustav Islamsku zajednicu u Bosni i Hercegovini definiše kao jednu jedinstvenu zajednicu muslimana u Bosni i Hercegovini, Bošnjaka izvan domovine i drugih muslimana koji je prihvataju kao svoju. Ona je neodvojivi dio ummeta. (član 3.)

To znači da Islamska zajednica ima univerzalnu ulogu koja je značajnija od nacionalnog i administrativnog uređenja.

Pripadajući ummetu Poslanika a. s., Islamska zajednica je dio poslaničkog nasljedstva, po svom učenju, poslanju, povjerenju i društvenoj ulozi. Zajednica stoga ima misiju kojom promoviše univerzalne vrijednosti i poruku srednjeg puta.

Izborom srednjeg puta Islamska zajednica prihvata metodologiju ispravnog tumačenja i razumijevanja šerijata, što je praksa Poslanika a. s.

Odabirom hanefijskog mezheba, Islamska zajednica primjenjuje osnovu praktičnog tumačenja šerijata, a prihvatanje učenja ehli sunneta ve-l-džema'ata, Islamska zajednica utvrđuje svoje mjesto unutar ummeta.

Pod Ehli sunet ve-l-džematom mi podrazumijevamo „sevadul-azam minel-ummeh“ ili većinu muslimana koji se drže Kur`ana, sunneta i zajednice vjernika sa njihovim imamom. Pridržavajući se učenja Ehli suneta ve-l-džemata mi se povezujemo sa poslanikom Muhammedom a.s., i potvrđujemo dosljedno pridržavanje osnovnih principa islama sa svim historijskim i kulturološkim posebnostima bosanskih muslimana.

Nakon smrti poslanika Muhammeda a.s. utvrđena je institucija hilafeta. Hilafet je konsenzusom (idžma`om) uleme ustanovljen kao princip vođenja i upravljanja islamskim društvom i muslimanskom zajednicom, objedinjujući tako vjersko (din) i svjetovno (ummet).

Za vrijeme osmanske uprave u BIH nije se postavljalo pitanje jedinstva dina i ummeta Bošnjaka. U poslovima vjere halifa je svoje ovlaštenje prenosio na šejhu-l-islama, a šejhu-l-islam je u oktobru davne 1882. godine svoja ovlaštenja putem menšure prenio na prvog reisu-l-ulemu. Od tada bosansko hercegovački muslimani kroz dodjelu menšure kao vjersko-pravnog ovlaštenja potvrđuju legalnost i legitimnost izbora reisu-l-uleme. Istovremeno

menšurum se daju ovlasti reisu-l-ulemi da može u smislu šerijatskog prava dalje prenositi vjerska ovlaštenja na druge vjerske službenike u okviru Islamske zajednice.

“Sve do uspostave hilafeta (izbora šejhu-l-islama) sabor IZ imenuje odbor za predaju menšure reisu-l-ulemi “. (član 58)

Time se potvrđuje legalnost i legitimnost reisu-l-uleme kao simbola dina i ummeta. Uz ovu vjersku i šerijatsku dimenziju funkcionisanja IZ i institucije Reisu-l-uleme, historijski gledano, Islamska zajednica je neporeciv stožer ukupnog duhovnog, kulturnog i historijskog naslijeđa, te nacionalnog identiteta bošnjačkog naroda. Islamska zajednica je bila i ostala sudbonosna matica, duhovni okvir, okupljanja i ostajanja muslimana. Za nas Bošnjake u domovini i dijaspori reisu-l-ulema je najznačajniji simbol islama i muslimana. Zato se kao budući reisu-l-ulema obavezujem da ću uvijek i u svakom svom postupku biti svjestan ovog odgovornog emaneta i značaja funkcije koju obnašam.

Objedinjavajući spomenute vrijednosti, Islamska zajednica zadobija povjerenje vjernika i ljudi općenito, koje opravdava kroz odgovornost u radu. U toj interakciji se oslikava uloga Islamske zajednice u društvu, pa zbog toga ističem njenu misijsku ulogu, a ne profesiju, i zato naglašavam, misija a ne profesija.

3. Solidarnost u zajedništvu i ravnopravna podjela dobara

Islamska zajednica funkcionira na dobrovoljnosti njenih članova a ta dobrovoljnost je rezultat njihove svijesti o vjerskoj pripadnosti, i potrebi institucionalnog zajedništva (džemata). U takvom odnosu stvari, da se primijetiti da su neka područja aktivnija, a druga pasivnija. Aktivnost i pasivnost nisu samo rezultat subjektivnog rada i ocjene nego i spleta okolnosti i društvenih događanja. Stoga se solidarnost kao koncept rada Islamske zajednice nameće kao ovovremena nužnost, realnost i pravednost. Centralizacijom materijalnih dobara Islamske zajednice postigla bi se pravednija podjela istih, zaštita ugroženih područja, te očuvanje dostojanstva i digniteta imama kao uposlenika na tim područjima. Nije primjereno i zato neću navoditi gradove u kojima je zbog nedostatka finansijskih sredstava teško obezbijediti minimum vjerskih aktivnosti. Stoga predlažem da u narednoj godini u budžetu

Rijaseta IZ-e, ustanovimo fond solidarnosti koji će biti moralna podrška, materijalna zaštita potrebnima i naš odgovor za sigurnost u radu imama i medžlisa. Svjestan sam da svaka akcija izaziva veću reakciju ili otklon od ideje i akcije, ali ako je pravedna i humana ideja će sigurno, uz Božiju pomoć, zaživjeti.

II PLAN RADA ORGANA INSTITUCIJA I USTANOVA

1. Sabor

Sabor Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je najviši predstavnički i zakonodavni organ Islamske zajednice. (član 62.)

Sabor ima ključnu ulogu u planiranju, utvrđivanju smjernica i rada organa i ustanova Islamske zajednice.

Reisu-l-ulema za svoj rad odgovara Saboru, zato ću vrlo odgovorno učestvovati u radu ovog visokog doma, te provoditi njegove odluke, zaključke, preporuke i smjernice. Kao Reisu-l-ulema ovom domu ću u periodu od 6 do 8 mjeseci najkasnije ponuditi plan rada Reisu-l-uleme, plan rada Rijaseta, plan rada službi Rijaseta, prijedlog imenovanja muftija, te podnositi izvještaj.

Zalagat ću se za izradu i donošenje novog Ustava, koji neće biti utemeljen isključivo na hijerarhijskom konceptu, te u budućem Ustavu predložiti pravedniju teritorijalnu podjelu. Tokom izrade Ustava zagovarati ću da uposlenici, imami i službenici, te udruženje Ilmije budu tretirani novim Ustavom. Također ću se zalagati da Srebrenica, kao grad u kojem je izvršen genocid nad Bošnjacima, u novom Ustavu dobije muftijstvo.

Prilikom izrade novog Ustava, otvoriće se proces ustavnih izmjena u kojem će ključnu riječ imati zainteresirane strane, prije svega mešihati van BiH i dijaspora, šira javnost te stručnjaci za tu oblast. Cilj će biti iznaći najbolji okvir djelovanja za Islamsku zajednicu i institucije Rijasta, bez obzira na kadrovska rješenja i ambicije.

2. Rijaset

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je najviši vjerski i administrativni organ Islamske zajednice. (član 49.)

Rijaset se stara o organizaciji vjerskog života, mearifskim poslovima, administrativno-pravnim i finansijskim poslovima, izgradnji i održavanju objekata Islamske zajednice, organizuje rad organa i ustanova Islamske zajednice u dijaspori, te vrši saradnju sa islamskim oranizacijama i ustanovama u svijetu.

Na čelu Rijasetu je Reisu-l-ulema, poglavar i vrhovni muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini. (član 55.)

Temeljne odredbe za njegov rad su Ustav, odluke Sabora, te niži normativni akti: Pravilnik o radu Reisu-l-uleme, Pravila o radu Rijasetu i Odluka o zastupanju Islamske zajednice.

Kao reisu-l-ulema instituciju Reisu-l-uleme ću promovirati na principima učenosti, pobožnosti, profesionalizma i odgovornosti. Zagovarati ću timski rad (šura), jer izbor reisu-l-uleme je izbor prvog među jednakim, odnosno izbor lidera za tim.

Kao reisu-l-ulema inzistirati ću na zakonitosti rada, transparentnosti, javnosti te društvenoj odgovornosti svih subjekata IZ-e.

Zagovarati ću da se Islamska zajednica organizira, razvija i unapređuje na ulemanskom i kadrovskom potencijalu kojeg nesumnjivo ima.

Zalagati ću se da muftije dekani i direktori medresa budu članovi Rijasetu.

Zajedno sa Vama, poštovani sabornici i sabornice, nastojati ću izgraditi zajednicu na principima samoodrživosti i apsolutne neovisnosti, u materijalnom i svakom drugom smislu. Na taj način će se izbjeći svaki eventualni vid neprimjerenog političkog i bilo kakvog drugog utjecaja na njen rad. Raditi ću na centralizaciji i jedinstvu članarine na nivou Bosne i Hercegovine. Obećavam da ću se na tom planu maksimalno angažirati i izjavljujem da je krajnje vrijeme da se donese odluka za realizaciju ovog projekta.

Radit ću na jačanju jedinstva zajednice i njenoj daljnjoj institucionalnoj demokratizaciji, ali i očuvanju vjerskih, duhovnih i kulturnih vrijednosti Bošnjaka uopće, te promoviranju, međureligijskog dijaloga i multikulturalnosti bosanskog društva i mira u njemu.

III ORGANIZACIJA SLUŽBI RIJASETA

1. Reforma odgojno-obrazovnog sistema u Islamskoj zajednici

Odgojno-obrazovni sistem u Islamskoj zajednici smatram najvažnijim segmentom rada i djelovanja zajednice i zbog toga treba funkcionisati kao jedinstvena cjelina. Kao reisu-l-ulema, zalagat ću se za reformu odgojno-obrazovnog sistema i insistirat ću da reforma odražava duh vremena, te prati savremena kretanja, tokove u društvu, zajednici i budućim evropskim integracijama. Istina je da se u proteklom periodu dosta toga uradilo, ali je zbog kvantiteta, zanemaren kvalitet odgojno-obrazovnog sistema. Zalagat ću se da se vjersko-prosvjetna služba transformiše u Muftijstvo za odgoj i obrazovanje u Islamskoj zajednici, koji će biti glavni pokretač i generator svih odgojno-obrazovnih procesa u zajednici.

2. Ciljevi Muftijstva za odgoj i obrazovanje

Od ciljeva Muftijstva za odgoj i obrazovanje navodim slijedeće :

- organiziranje odgojno-obrazovnog procesa u zajednici kroz odgojno-obrazovne ustanove: mektebe, medrese, fakultete te brigu za vjeronauku u javnim ustanovama (škole i vrtići),
- afirmiranje islamskog svjetonazora i drugih pozitivnih vrijednosti kod mladih,
- utvrđivanje pedagoških normi i standarda u odgojno-obrazovnim ustanovama,
- izrada novih nastavnih planova i programa, te praćenje njihove realizacije,
- izrada novih udžbenika za mektebe, vjeronauku i medrese,
- utvrđivanje standardizacije rada mekteba,
- unapređenje i osavremenjavanje uslova rada u mektebima, medresama i fakultetima,
- organiziranje stručnih seminara i edukacija kadrova,

- usmjeravanje i pomaganje u radu nastavnicima odgojno-obrazovnog procesa,
- koordiniranje rada svih zainteresiranih za odgojno-obrazovni proces: osnivača, ministarstva, nastavnika, učenika, roditelja, lokalne zajednice.

3. Struktura Muftijstva za odgoj i obrazovanje

Zbog složenosti poslova i zadataka Muftijstvo za odgoj i obrazovanje će imati stručne službe:

1. Služba za mektebe, imame, hatibe i mualime.
2. Služba za vjeronauku i vjeroučitelje.
3. Služba za medrese i muderrise.
4. Služba za visoko obrazovanje.
5. Služba za rad sa omladinom, nevladinim sektorom i derviškim redovima.
6. Kadrovska služba.

Na čelu Muftijstva će biti muftija za odgoj i obrazovanje, koji rukovodi i koordinira rad svih službi. Muftiju imenuje Sabor na prijedlog reisu-l-uleme.

Za rukovodioca službe imameta se bira najstručniji iz redova imama a na prijedlog Ilmije, za rukovodioca službe vjeronauke i vjeroučitelja, najstručniji vjeroučitelj a na prijedlog Udruženja vjeroučitelja, za rukovodioca službe za medrese i muderrise, najstručniji muderris a na prijedlog Kolegija medresa, za rukovodioca službe visokog obrazovanja, najstručniji iz reda profesora fakulteta a na prijedlog fakulteta, rukovodioca kadrovske službe, te rukovodioca službe za rad sa omladinom, nevladinim sektorom i derviškim redovima imenuje Rijaset.

Muftijstvo za odgoj i obrazovanje će sačiniti svoj godišnji plan.

4. Pravna služba

Pravna služba Rijasetu je dosta uspješno organizirana, čak mislim da su određene službe nepravedno zapostavljene i u sjeni pravne službe. Kao reisu-l-ulema ću predložiti imenovanje pravnika za posjete terenu, radi pomoći u radu, praćenja, provođenja, primjene odluka, zaključaka i preporuka Rijasetu.

5. Računovodstveno-finansijska služba

Kao reisu-l-ulema zagovarati ću reformu spomenute službe, insistirati da se u okviru iste, uz postojeće, uposle sposobni menadžeri koji će znati odgovoriti na savremene ekonomske izazove i kretanja, ponuditi viziju razvoja Zajednice, te učiniti da finansijsko poslovanje Rijasetu bude na osnovama trenutnih i budućih savremenih kretanja. Vjerujem da nije daleko dan kada će Islamska zajednica morati razmišljati o trezorskom poslovanju i uvođenju ISO standarda u radu svojih institucija i ustanova, jer, pored transparentnosti i finansijska disciplina će morati biti okosnica našeg rada.

6. Ured za hadždž i umru

Ured za hadždž i umru, je vrlo važan Ured u strukturi Islamske zajednice, te stoga zaslužuje veću pažnju i odgovorniji pristup. Težina posla i izazova sa kojim se bavi ovaj Ured, nikog ne ostavljaju ravnodušnim. Kao reisu-l-ulema, zalagati ću se da se Ured za hadždž i umru reorganizuje i konceptualno osmisli. Organizirati ću Ured kroz dva sektora:

- a) ibadetski : hadždž i umra,
- b) turizam : putovanja prožeta duhovnom potrebom čovjeka,

Na čelu Ureda za hadždž i umru će biti muftija koji će biti zadužen da organizira ovaj ured. Njemu će pomagati u radu dva referenta, referent za hadždž i umru i referent za turizam. Ured za hadždž i umru će sačiniti, kratkoročni-godišnji i dugoročni-petogodišnji plan rada. Muftija Ureda za hadždž i umru će imati ovlaštenja i shodno njima odgovornost. Muftiju imenuje sabor IZ na prijedlog Reisu-l-uleme. Ured će se organizirati i kroz rad stručnih konsultanata iz oblasti šerijata, turizma, ugostiteljstva i prevoza.

7. Ured za zekat

Od formiranja do danas, Ured za zekat je uradio značajan posao na afirmaciji i unapređenju prikupljanja zekata i sadekatul-fitra u Bejtul-mal. Ako se zna da ovaj Ured opslužuje samo jedan uposlenik, time je rezultat još veći i značajniji.

Kao reisu-l-ulema, zalagati ću se da Ured dobije strategiju razvoja, a ta strategija bi se ogledala kroz :

- sistematizaciju i opis radnih mjesta,
- uposlenje većeg broja stručnih kadrova,
- podizanje procenata prikupljenog zekata u odnosu na prethodne godine,
- procenat većih ulaganja na promociji aktivnosti Ureda,
- sačinjavanje plana rada: kratkoročni-jednogodišnji, dugoročni-petogodišnji,
- ostvarenje jače saradnje sa sličnim uredima, centrima i ministarstvima iz islamskog i arapskog svijeta,
- organizaciju prikupljanja zekata podizanjem iste na nivo ibadetske forme,
- prikupljanje zekata na poljoprivredne proizvode,
- povećanje nivoa transparentnosti kod raspodjele zekata,
- osnivanje specijalizovanih fondova za pomoć, siromašnim, povratnicima i sl.
- medijsku prezentaciju podjele zekata.

8. Vakufska direkcija

U posljednje vrijeme Vakufska direkcija je uradila značajne aktivnosti i realizirala važne projekte, kao što je uvođenje informacionog sistema u vakufske nekretnine, organiziranje seminara, snimanje filma o vakufu i izdavanje brošura u afirmaciji vakufa kao trajnog dobra.

Kao reisu-l-ulema učinit ću sve što je u mojoj nadležnosti da postojeći trend rada Vakufske direkcije osnažimo kroz:

- afirmaciju vakufa kao osnovice ekonomskog razvoja Islamske zajednice,
- pravno pozicioniranje Vakufa unutar IZ-e,
- dosljednu primjenu normativnih akata na terenu,
- kadrovska jačanje i popunu direkcije,
- tehničko osavremenjivanje,
- zaštitu vakufske imovine od propadanja,
- angažman na kultivisanju i afirmaciji neiskorištenih vakufskih dobara,
- afirmaciju vakufa kao trajnog dobra,
- jačanje koordinacije Vakufske direkcije sa medžlisima, i sličnim organizacijama unutar i izvan BiH,
- transparentnije raspolaganje, izdavanje i transformiranje vakufskih dobara,
- zalaganje da restitucija bude što pravednija i povoljnija u korist vakufa,

- detaljan popis svih vakufskih dobara,
- princip da se šarti vakifa u cijelosti sprovedu,
- jačanje uloge i značaja Upravnog odbora direkcije,
- kratkoročni i dugoročni plan direkcije,
- princip da vakufska direkcija još snažnije nadzire i pruža pravnu pomoć medžlisima u zaštiti vakufske imovine,
- centralizaciju prihoda od vakufskih dobara,
- saradnju Vakufske direkcije sa katedrom šerijatskog prava na FIN-u,
- kontinuirano praćenje i zaštitu vakufskih dobara u RS-u.

9. Ured za dijasporu

Zalagat ću se da se Ured za dijasporu reorganizuje i popuni adekvatnim brojem stručnih kadrova sa višegodišnjim radnim iskustvom u dijaspori. Radi efikasnijeg, lakšeg i bržeg koordiniranja rada Ureda, dijasporu unutar Ureda organizirati po zonama:

prva zona Njemačka, druga Švicarska, Austrija i Francuska, treća zona Holandija, Luksemburg, Belgija, četvrta zona, Švedska, Norveška, Finska i Danska, peta zona Amerika i Kanada, šesta zona Australija.

Zalagat ću se da Ured koordinira rad sa krovnim organizacijama već formiranih zajednica i džemata u dijaspori, da se popuni Ured Rijasetu u Turskoj, te da se za mektebe u dijaspori izrade dvojezični udžbenici - ilmihali. Radit ću na stručnom usvaršavanju imama i vjeroučitelja u dijaspori, te kroz razna druženja raditi na čvršćem povezivanju omladine iz dijaspore sa domovinom.

Glavni imami iz navedenih zona će biti savjetnici Reisu-l-uleme za dotično područje.

10. Medžlis

Medžlis je viša organizaciona jedinica Islamske zajednice, koja u pravilu obuhvata najmanje sedam džemata koji čine povezanu cjelinu. (član 39.)

Znajući da se glavne aktivnosti organizacije vjerskog života događaju i odvijaju na nivou medžlisa, kao reisu-l-ulema ću se zalagati da se normativno uredi i ujednači unutrašnja organizacija medžlisa, prije svega mislim na broj uposlenika, sistematizaciju radnih mjesta,

opis poslova i zadataka i stručnu naobrazbu uposlenika. Potrebno je preciznije definirati prava i obaveze medžlisa prema Rijasetu i obrnuto, sa novim procentom preraspodjele sredstava. Medžlisu dati jaču poziciju u donošenju odluka važnih za svakodnevicu. Iako većina predsjednika uživa povjerenje i ima ugled u društvu, zalagat ću se da predsjednika medžlisa bira skupština medžlisa.

11. Džemat

Džemat je osnovna organizaciona jedinica Islamske zajednice, (član 34.) što znači da vjerski život članova Islamske zajednice počinje i završava u džematu. U principu, džematom rukovode mutevelije i članovi džematskog odbora kao volonteri, kojima u Islamskoj zajednici u dosadašnjem radu nije bila poklonjena adekvatna pažnja. Potrebno je preciznije definisati prava i obaveze mutevelije. Zagovarati ću da se povratničkim džematima pruži još značajnija i snažnija podrška, a to mislim uraditi kroz Fond solidarnosti. Insistirati ću na izradi pravilnika o jedinstvenoj članarini na nivou Bosne i Hercegovine, te centralizaciji sredstava.

12. Glavni imam

Glavni imam se brine o vjerskom životu na području medžlisa i odgovoran je za rad imama, hatiba i muallima. Glavni imam, predstavlja medžlis u stvarima vjere. (član 42.)

Glavni imami su pokretači vjerskog života ne samo na nivou medžlisa nego i Zajednice općenito. Stoga ću se kao reisu-l-ulema zalagati da se kroz pravnu regulativu, jasnije i preciznije, regulišu odnosi i nadležnosti glavnog imama i predsjednika medžlisa, sa posebnim osvrtom na vjersko-prosvjetni fond. Na osnovu rada i angažmana glavnih imamima omogućiti ću njihovo napredovanje u službi. Materijalno ojačati poziciju glavnog imama uz podizanje odgovornosti za vođenje poslova u medžlisu i njihovoj nadležnosti. Redovno dva puta godišnje ću imati konsultacije (šura), sa glavnim imamima, radi utvrđivanja planova aktivnosti, te analiziranja stanja i preventivnog djelovanja. U svom radu glavni imami trebaju biti konsultanti Muftijstva za odgoj i obrazovanje, uredima i stručnim službama. Glavni imami podnose plan rada skupštini medžlisa i odgovaraju za njegovu realizaciju. Stručni seminari, naučne ekskurzije i slične aktivnosti će biti koncept mog rada sa glavnim imamima.

13. Imami

Ako su glavni imami osnovni pokretači vjerskog života na području medžlisa, onda su imami osnovni implementatori vjerskog života i aktivnosti u svome džematu. Bez patetike i želje da pridobijem njihove simpatije jer sam i sam bio imam, kao reisu-l-ulema zalagat ću se za njihov bolji materijalni položaj, za stabilniju poziciju u Islamskoj zajednici i društvu. Od države ću zahtijevati potpisivanje ugovora o uplati doprinosa. Obezbijediti im besplatno doškoloavanje na Fakultetu islamskih nauka. Insistirat ću na izradi kodeksa kojim će se zaštititi dignitet, čast i društvena uloga imama, kao nosioca misije dobra. Zalagat ću se da se iz Fonda solidarnosti omogući pomoć potrebnima u stambenoj izgradnji, liječenju, stipendiranju i slično. Zagovarati ću sistem napredovanja i promoviranja imama u službi, kroz unapređivanje i nagrađivanje, za postignute rezultate.

IV UDRUŽENJE VJERSKIH SLUŽBENIKA – ILMIJA

Udruženje vjerskih službenika - Ilmija, je staleško udruženje zaposlenih i penzionisanih imama, a i onih koji se smatraju članovima Ilmije i izvršavaju svoje obaveze. Kao reisu-l-ulema, zalagat ću se da se pitanje prostorija za Ilmiju definitivno i trajno riješi. Ponudit ću Ilmiji da Muftijstvu za odgoj i obrazovanje, za rukovodioca službe imameta, predloži najuspješnijeg imama. U kontekstu donošenja odluka na nivou Rijasetu, koje se odnose na imame, bit ću u konsultacijama sa Ilmijom. Insistirat ću da predsjednik Ilmije bude član Rijasetu. Zalagat ću se za povećanje sredstava za Ilmiju, te kroz Ilmiju razvijati edukativno-naučnu saradnju u i izvan Bosne i Hercegovine. Zalagat ću se za autonomiju Ilmije i pomagati joj u staleškim pitanjima njenog članstva.

V ISLAMSKA ZAJEDNICA I DRUGI

1. Odnos sa državom

Kao reisu-l-ulema ću u skladu sa svojim pozvanjem štititi državotvornost Bosne i Hercegovine i njene interese u svakoj prilici i kroz sve svoje aktivnosti u zemlji i inostranstvu. Radit ću na uspostavljanju institucionalnih odnosa između IZ i državnih institucija na svim nivoima vlasti. Odnosi između IZ i države se neće temeljiti na ličnim odnosima predstavnika Zajednice ili bilo kojeg nivoa vlasti niti pak odnosima prema određenoj političkoj opciji, nego na institucionalnoj saradnji koja će se temeljiti na pravnoj legislativi usklađenoj sa evropskim

standardima o uređenju odnosa između vjerskih zajednica i država uz pridržavanje svih međunarodnih normi poštivanja vjerskih prava i sloboda.

U tom smislu ću nastaviti započete aktivnosti na potpisivanju ugovora između IZ u BiH i države BiH, kako bi se dodatno osigurala autonomija i sloboda IZ i prava vjernika muslimana, ali i bolje precizirale obaveze IZ prema državi i društvu. Insistirat ćemo na usvajanju zakona o restituciji i dati svoj doprinos u realizaciji projekata iz domena tranzicijske pravde.

IZ će u skladu sa svojim poslanjem uvijek biti partner državi u realizaciji svih ciljeva koji su u interesu vjernika muslimana i svih građana. Zajednica će biti društveno odgovorna i davat će svoj doprinos na polju obrazovanja novih generacija, prevenciji društvenih pošasti kao što su bolest ovisnosti, nasilje u porodici, diskriminacija po različitim osnovama, maloljetničke delikvencije, siromaštva i sl.

IZ će uvijek biti partner državi kako u organizovanju i poboljšanju izvođenja nastave islamske vjeronauke u školama i vrtićima, tako i organizovanju i poboljšanju uvjeta vjerskog života u OSBiH, te partner u donošenju zakona iz domena koji se tiču IZ ili aktivnosti iz domena njenog interesovanja.

2. Odnos Islamske zajednice sa drugim vjerskim zajednicama i crkvama

Islamska zajednica sarađuje sa drugim vjerskim zajednicama i organizacijama u aktivnostima kojima se doprinosi miru, pravdi i dobru među ljudima. (član 15.)

Povijesno gledano, Bosna i Hercegovina je uvijek bila multietničko i multireligijsko društvo. Ta činjenica potvrđuje viševjekovnu brigu i nastojanje bosanskog čovjeka da živi i da zna živjeti sa drugim i drugačijim. Nažalost, agresija na Bosnu i Hercegovinu u periodu 1992-1995. je u velikoj mjeri narušila i urušila taj dobri društveni odnos.

Kao reisu-l-ulema, promovirat ću i intenzivno raditi na međureligijskom dijalogu pomirenju, povjerenju i saradnji jer društveni interesi ukazuju na potrebu za istim.

Pored afirmacije i očuvanja vlastitih vrijednosti, učenja i identiteta u bosanskohercegovačkom društvu, postoje zajednički interesi vjerskih zajednica i crkava na kojima treba raditi.

Zato ću, kao reisu-l-ulema, sa drugim vjerskim zajednicama raditi na :

- a) očuvanju mira i njegovoj afirmaciji,
- b) unapređenju i jačanju odnosa sa drugim vjerskim zajednicama i crkvama,
- c) jačanju i unapređenju odnosa sa državom,
- d) prenosu pozitivnih iskustava saradnje na nivou međureligijskog vijeća na niže razine odnosa,
- e) afirmaciji pozitivnih prava i jednakosti svih građana,
- f) ukazivanju na devijantne pojave u društvu,
- g) afirmaciji vjeronauke u školama i vrtićima,
- h) unapređenju vjerskog programa na javnim i drugim emiterima.

3. Odnosi Islamske zajednica sa Islamskim svijet

Tradicionalno Islamska zajednica ima dobre odnose sa muslimanskim i arapskim, odnosno, islamskim svijetom. U posljednje vrijeme ti odnosi su dostigli zavidan nivo saradnje, prijateljstva i međusobnog uvažavanja.

Kao reisu-l-ulema radit ću na razvijanju i unapređenju dostignutog nivoa saradnje, na osnovu jasno usvojenih kriterija članstva IZ-e u datim organizacijama, temeljeći je na međusobnom poštivanju i uvažavanju kroz duhovnu misiju, moralno poslanje, te saradnju na obostrano zadovoljstvo.

Iskustvo, resursi, potencijal vladinog i nevladinog sektora islamskog svijeta kroz bileteralne i multilateralne odnose sa srodnim institucijama islamskog svijeta iskoristit ću za saradnju:

- a) na jačanju i unapređenju mira u Svijetu,
- b) u organizaciji i unapređenju vakufa,
- c) u organizaciji i unapređenju zekata, institucije Bejtu-l-mala,
- d) u organizaciji i unapređenju obavljanja hadža, pete islamske dužnosti,
- e) na polju obrazovanja,
- f) na obnovi kulturno-historijskih objekata i izgradnji novih,

- g) kroz učešće u međunarodnim islamskim i muslimanskim organizacijama i forumima.

Ove i slične aktivnosti organizirati putem Ureda za odnose sa islamskim svijetom. Ovi i svi drugi oblici saradnje sa bratskim organizacijama islamskog svijeta bit će građeni na osnovu poštivanja autonomije Islamske zajednice i tradicije Bošnjaka.

4. Islamska zajednica i EU integracije

Bošnjaci i njihova Islamska zajednica su kroz historiju uvijek u kritičnim historijskim trenucima nalazili načina da budu na nivou zadatka i da u novonastalim političkim i društvenim okolnostima iznađu najbolje modele djelovanja i zaštite islamskih vrijednosti i interesa muslimana. Evropske integracije kojima naša država i društvo teže donijet će nove izazove i nove mogućnosti za koje se Islamska zajednica mora pripremiti i u koje treba spremna ući.

Evropske integracije mogu biti jedinstvena prilika za Islamsku zajednicu, da dodatno ojača svoju poziciju u slobodnom i demokratskom društvu. Ali, istovremeno, nove političke i društvene okolnosti će nametnuti i nove izazove kako u očuvanju islamskog identiteta i tradicije Bošnjaka, tako i u organizaciji vjerskog života u javnom domenu djelovanja Islamske zajednice. Nepoznavanje onoga što nas očekuje i okvira u kojima će Islamska zajednica i druge vjerske zajednice djelovati može stvoriti brojne poteškoće.

Iskustvo Bošnjaka i njihove Islamske zajednice u upravljanju vjerskim pitanjima u sekularnom društvu i iskustvo življenja islama u evropskom društvenom kontekstu mogu biti vrijedan doprinos BiH Evropskoj Uniji koja traga za adekvatnim modelom organizacije sve većeg broja muslimana koji žive u granicama Unije. U tom smislu Sarajevo može za čitavu Evropu biti ono što je regionalno bilo stoljećima, ako ne administrativni, a ono sigurno duhovni centar evropskih muslimana.

Kao reisu-l-ulema ću zajedno sa našim fakultetima i bošnjačkim intelektualcima i nevladinim sektorom sistematski pristupiti procesu pripremanja Zajednice za vrijeme koje će doći.

5. Odnos Islamske zajednice prema medijima i javnosti

Kao reisul-ulema, pokrenut ću inicijativu za izradu strategije odnosa IZ-e sa medijima i javnošću. Osnovni princip tog odnosa, temeljit će se na transparentnosti, blagovremenom informisanju lokalne i svjetske javnosti o aktivnostima i stavovima Reisul-uleme i Rijasetu IZ-e.

Kao reisul-ulema bit ću otvoren za svaku dobronamjernu kritiku iz Zajednice ili izvan nje i neću ih smatrati napadima na islam i IZ-u. Istovremeno, radit ću na jačanju kapaciteta IZ-e kako bi se mogla oduprijeti zlonamjernim napadima, huškačkim kampanjama i zloupotrebama javnog prostora.

Na Božijem putu se neću plašiti ničijeg prijekora i biću na strani istine, pa makar i ne bila u mom interesu. Kroz svoje istupe ću promovisati islamske vrijednosti i islamski duh suosjećanja sa slabijim, te biti glas obespravljenih i marginaliziranih ma ko oni bili. Nastojat ću da uspostavim korektnu saradnju sa javnim emiterima i drugim profesionalnim privatnim medijima sve s ciljem kvalitetnog informisanja vjernika i BH javnosti, ali i radi promocije duhovnih vrijednosti, kojima nas islam uči.

Nastavit ću snažiti medijske kapacitete IZ-e prije svega kroz materijalno i kadrovsko jačanje Preporoda, Radija Bir, agencije MINA i PR službe pri Rijasetu, s tim da ću raditi na objedinjavanju kapaciteta i bližoj saradnji postojećih institucija u proizvodnji i produkciji medijskih sadržaja.

S tim ciljem, pokrenut ću i inicijativu za osnivanje Medijskog centra IZ-e koji će uz objedinjavanje sadržaja koje mediji IZ-e već proizvode, kreirati i nove vjerske medijske sadržaje, koji će se distribuirati medžlisima i muftijstvima kako bi se emitovali na lokalnim stanicama s kojima ove institucije imaju saradnju u realizaciji vjerskog programa. Taj centar bi postepeno trebao pripremati sadržaje i razvijati producentske sposobnosti, kako bi poslužio kao temelj za osnivanje i televizije IZ-e koja bi bila u službi duhovne misije i moralnog poslanja IZ-e.

U Travniku, 21. avgust, 2012. godine.

Nusret Abdibegović
Kandidat za reisu-l-ulemu

Izvori i literatura:

1. *Bećirović Denis, Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini za vrijeme avnojevske Jugoslavije (1945-1953), Zagreb- Sarajevo, 2012.*
2. *Cerić Mustafa, Programski dokumenti iz saborske besjede, Reisu-l-ulema dr. Mustafa ef. Cerić, (1991-2012), Sarajevo, 17. Šaban 1433. god. po h./17. juli 2012. godine.*
3. *Izveštaj o radu Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, godina 1430. -1431. h/ 2010. Sarajevo, 11. rebi'u-l-ahir 1432. h. / 16. 03. 2011.*
4. *Izveštaj o radu Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, godina 1432. -1433. po H. / 2011. Sarajevo, 23. džumade-l-'ula 1433. po H. / 14. april 2012.*
5. *Jahić Adnan, Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini za vrijeme monarhističke Jugoslavije (1918-1941), Zagreb, 2010.*
6. *Karić Enes, Principi rada i djelovanja, Reorganizacija i restrukturiranje organa i institucija Islamske zajednice, Kandidat za reisu-l-ulemu, Sarajevo 2005.*
7. *Salkić Muhamed, Ustavi Islamske zajednice, El- Kalem, Sarajevo, 1422. /2001.*
8. *Ustav Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, El- Kalem, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 1418/1997.*